

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГАВРИШ АРТЕМ ЛЕОНІДОВИЧ

УДК 378.04:61:[796.011.3:616.07](043.3)

**ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ
ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ВИКОРИСТАННЯ
ДІАГНОСТИКО-ПРОГНОСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Запоріжжя – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ХОМЕНКО Павло Віталійович,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
декан факультету фізичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
МАЗІН Василь Миколайович,
Запорізький національний університет,
завідувач кафедри управління
фізичною культурою та спортом;

кандидат педагогічних наук, доцент
ФАСТІВЕЦЬ Анна Віталіївна,
Полтавський інститут бізнесу
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та здоров'я людини.

Захист відбудеться «16» травня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.04 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розіслано «___» квітня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. І. Облес

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах сучасних соціальних трансформацій у медичній галузі та змін у сфері професійної підготовки фахівців загострюється питання формування компетентності лікарів загальної практики (сімейної медицини), від ефективності професійної діяльності яких багато в чому залежить соціальне, психічне та фізичне здоров'я нації. Це є особливо важливим також у контексті реалізації державних нормативних документів, зокрема Законів України «Про вищу освіту» (2014 р.) та «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» (2018 р.), вирішення завдань створення Національної служби здоров'я України, якими передбачено необхідність освіти лікаря впродовж життя, розвиток таких аспектів його компетентності, як обробка, аналіз і сприйняття значного потоку інформації й експериментально-дослідних даних та перетворення їх на особистісний досвід, прищеплення навичок діагностувальної й прогностичної діяльності для реалізації профілактичної здоров'язберігальної та лікувальної функцій.

Крім того, результати пілотного дослідження також засвідчують відсутність у студентів вищих медичних закладів освіти умінь ефективно використовувати діагностувальні та прогностичні методики (61%), труднощі під час розробки діагностико-прогностичних методик та програм (73%); не здатність майбутніх лікарів формулювати мету, завдання й окреслювати вектори профілактичної діагностико-прогностичної діяльності зі здоров'язбереження (69%). Саме тому на сьогодні актуальним завданням є наукове обґрунтування питання застосування майбутніми лікарями загальної практики діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту.

Аналіз наукових джерел у межах проблеми свідчить, що компетентнісний підхід у системі наук про освіту був і залишається предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, а основою розв'язання проблеми можуть слугувати праці Н. Баловсяк, І. Беха, Н. Бібік, В. Болотова, І. Зимньої, Е. Зеєра, Л. Кравченко, Дж. Равена, О. Савченко, Т. Сущенко, С. Тришиної, П. Хоменка, А. Хуторського та ін., які обґрунтували шляхи підвищення якості вищої освіти на компетентнісних засадах.

Методолого-теоретичні аспекти професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) досліджені А. Агарковою, М. Асламовою, В. Бакурідзе-Маніною, О. Вільцанюк, Г. Власовим, П. Губкою, І. Демчученою, В. Донченко, А. Дяченком, Н. Журавською, Л. Кайдаловою, І. Косаревою, М. Лісовим, Л. Любіною, В. Михайловим, Г. Московко, М. Філоненком та ін. Педагогічні аспекти взаємозв'язку професійного розвитку майбутнього фахівця та його професійно-прикладної фізичної підготовки розглянуто у працях В. Ільїніча, С. Коровіної, В. Мазіна, Е. Маляра, С. Мойсеєнко, В. Мудріка, О. Петришина, Л. Пилипаса, В. Фотонюка та ін. Питання формування діагностичної, прогностичної, інформаційно-аналітичної компетентності як основи професійної діяльності фахівців галузі здоров'язбереження розглядаються у працях А. Ємця, І. Кривенка, Я. Кульбашної, Н. Лобач, О. Макаренка, Г. Мороховець, М. Мруга, Л. Новакової, О. Погребняка, О. Ткачука, А. Фастівець та ін.

Проте з'ясовано, що існує нагальна проблема (як суспільна, так і професійно-педагогічна) в узагальненні науково-теоретичних засад, цілей, напрямів, змісту і методів формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) стосовно опанування ними в процесі професійної підготовки профілактичними технологіями здоров'язбереження, напрацьованими у сферах фізичного виховання та спорту, що не було предметом цілісного дослідження в теорії й методиці професійної освіти.

Ситуацію ускладнює наявність низки *суперечностей* між:

- вимогами сучасного динамічного суспільства до підготовки лікарів загальної практики, що володіють уміннями й навичками діагностувальної і прогностичної діяльності, спроможні самостійно та неперервно здобувати, поповнювати й оновлювати знання про сутність здоров'язберігальної і медичної діагностики, та недостатнім рівнем сформованості в них компетентності застосування діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання і спорту як основи профілактичної професійної діяльності;

- між можливостями професійно-орієнтованих дисциплін здоров'язберігального спрямування як засобу ефективного формування профілактичного компонента діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики та нереалізованістю цього потенціалу в освітньому процесі вищого медичного закладу освіти;

- між зростанням ролі міжпредметної й транспредметної інтеграції професійно-орієнтованого фізичного виховання та спорту, яка потребує знань, умінь, навичок, досвіду профілактичної діагностувальної роботи, та відсутністю обґрунтованої моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використанням діагностико-прогностичних технологій у процесі професійної діяльності.

Отже, актуальність проблеми, її недостатня розробленість у теорії та практиці професійної освіти, необхідність розв'язання визначених суперечностей та розробки відповідної моделі зумовили вибір теми дослідження: *«Формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної теми кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Методолого-теоретичні основи та організаційно-методичні механізми модернізації системи освіти Полтавщини» (державний реєстраційний № 0116U002583), одним із виконавців якої є здобувач.

Тему затверджено вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 3 від 29.10.2015) й узгоджено Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 8 від 15.12.2015).

Мета й завдання дослідження. *Мета дослідження* – теоретично обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити в освітньому процесі вищих медичних закладів освіти модель формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі *завдання*:

– здійснити теоретичний аналіз проблеми формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) засобами відповідних технологій фізичного виховання та спорту;

– дослідити базові поняттєві конструкти і зміст профілактичного компонента професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини), визначити роль та місце професійно-орієнтованого фізичного виховання у формуванні компетентності фахівців;

– розробити й експериментально перевірити ефективність моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності;

– створити навчально-методичний супровід забезпечення формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності у процесі професійної підготовки;

– сформулювати методичні рекомендації щодо забезпечення педагогічних умов формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) у вищих медичних закладах освіти.

Предмет дослідження – формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності.

Методи дослідження. У ході дослідження було використано такі методи: *теоретичні*: історико-порівняльний і логічний; термінологічний; кількісно-якісний (бібліометрія); когнітивний; узагальнення; абстрагування; аналіз і синтез; моделювання; аналіз продуктів діяльності; вивчення нормативних джерел і документів (для уточнення й модифікації поняттєвих конструктів, виявлення стану розробленості проблеми); *емпіричні*: спостереження, опитування (пряме й опосередковане інтерв'ювання, анкетування, бесіда, диспут, «мозковий штурм», година запитань і відповідей тощо), донозологічна діагностика, педагогічний експеримент (для розроблення моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності та навчально-методичного супроводу цього процесу); *статистичні*: методи математичної статистики – середніх величин, попарного порівняння експериментальних даних, критерії Крамера-Уелча та Вілкоксона-Манна-Уїтні (для перевірки достовірності отриманих результатів).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* розроблено модель формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності у цілісності нормативно-цільового, змістового, методичного та контрольного-результативного блоків професійної підготовки, які перебувають у динамічній єдності;

– *вперше* на засадах усвідомлення професійних функцій лікаря загальної практики (сімейної медицини) як поєднання двох компонентів – профілактичного і лікувального – уточнено сутність поняттєвого конструкта «діагностико-прогностична компетентність майбутніх лікарів загальної практики» (з'ясовано коло питань діагностико-прогностичної спрямованості та сукупність повноважень, якими наділений лікар як суб'єкт діагностико-прогностичної діяльності; визначено діагностико-прогностичні знання в контексті соціально заданих вимог до підготовки фахівця медичної галузі та технологічні основи такої діяльності лікарів у процесі реалізації ними профілактичного компонента професії);

– *вперше* науково обґрунтовано структурні складники (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, аксіологічний), критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, здоров'язберігальний, операційно-діяльнісний, професійно-рефлексивний), показники та рівні (високий, середній, низький) сформованості компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій у процесі професійної підготовки;

– *удосконалено* й адаптовано до потреб роботи діагностико-прогностичні технології фізичного виховання і спорту, необхідні лікареві загальної практики у професійній діяльності (технологія проектування здоров'язберігального середовища; профілактичні та оздоровчо-реабілітаційні технології фізичного виховання і спорту; технологія прогнозування індивідуального стану здоров'я особистості; технологія прогнозування динаміки показників здоров'я сім'ї як різновікової соціальної ланки), та педагогічні умови формування компетентності майбутніх фахівців;

– *подальшого розвитку* набув технологічний інструментарій формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що модель формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності пройшла експериментальну перевірку й може бути застосована в освітньому процесі вищих медичних закладів освіти. У педагогічний процес упроваджені навчальні посібники для студентів вищих медичних закладів освіти «Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно зорієнтованого фізичного виховання», «Медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту у вищому медичному навчальному закладі» й електронний навчально-методичний комплекс «Діагностика і прогнозування у фізичному вихованні (ситуаційні задачі)».

Запропоновані в дисертації теоретичні й методичні матеріали можуть бути використані викладачами і студентами закладів вищої освіти, у яких здійснюють підготовку майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини), з метою вдосконалення змісту й технологічного забезпечення процесу професійної підготовки.

Результати дослідження впроваджено в практичну діяльність Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (акт впровадження № 11/8/2214 від 17.12.2016), Медичного інституту Сумського державного університету (акт впровадження № 15.1/23-2 від 6.12.2016), Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (акт впровадження № 14/6/1324 від 17.12.2016), Державного вищого

навчального закладу України «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (акт впровадження № 31-87/114 від 24.11.2016).

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедр: фізичного виховання та здоров'я, фізичної реабілітації, спортивної медицини Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»; медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, під час виступів на науково-практичних конференціях і семінарах:

– *міжнародних*: «Методика навчання природничих дисциплін у вищій школі (XXII Каришинські читання)» (м. Полтава, 2015 р.); «Засоби і технології сучасного навчального середовища» (м. Кіровоград, 2014 р.);

– *всеукраїнських*: «Технології здоров'язбереження в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України» (м. Полтава, 2015 р.); «Історичні, теоретико-методичні, медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту» (м. Чернівці, 2016 р.); «Актуальні проблеми сучасної науки» (м. Київ, 2015 р., 2017 р.); «Роль фізичної культури і спорту в становленні та зміцненні генофонду нації» (м. Полтава, 2017 р.);

– *регіональних*: «Сучасна вища медична освіта: проблеми та траєкторії розвитку у XXI столітті» (м. Полтава, 2014 р.); «Актуальні проблеми сучасного фізичного виховання і спорту» (м. Полтава, 2015, 2016, 2018 рр.).

Особистий внесок здобувача. У роботах, виконаних у співавторстві, дисертантові належать: обґрунтування оптимальної моделі професійно-орієнтованого фізичного виховання [4]; теоретичні аспекти формування духовно-фізичних якостей студентів у системі фізичного виховання медичного університету [6]; обґрунтування інтеграційної сітки професійно-орієнтованих дисциплін діагностико-прогностичної спрямованості [7]. У навчальному посібнику «Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно-орієнтованого фізичного виховання» [18] автором підготовлено розділи: «Теоретичні аспекти формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів», «Методичні аспекти діагностико-прогностичних досліджень у процесі фізичного виховання майбутніх лікарів», «Діагностика стану здоров'я за функціональними показниками».

Публікації. Основні результати дослідження відображено в 19 працях, із яких: 2 – навчально-методичних посібники, 7 – публікації в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в зарубіжному виданні, 9 – матеріали конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (315 найменувань), 9 додатків. Загальний обсяг дисертації – 234 сторінки, з них основний текст – 182 сторінки. Робота містить 27 таблиць і 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну й практичне значення одержаних результатів; наведено дані щодо апробації, публікацій, структури та обсягу дисертації.

У першому розділі – «Теоретичні основи формування профілактичної здоров'язберігальної компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини)» – здійснено аналіз вітчизняного та світового досвіду формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики у процесі їхньої професійної підготовки; вивчено сучасний стан фізичного виховання у вищих медичних навчальних закладах на засадах компетентнісного підходу; обґрунтовано базові поняття, сутність і структуру процесу формування компетентності майбутніх лікарів та з'ясовано педагогічні можливості професійно-орієнтованого фізичного виховання і спорту як засобів забезпечення майбутніх фахівців діагностико-прогностичними технологіями професійної діяльності.

Системно-структурний та історико-порівняльний аналіз вітчизняного і світового досвіду професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики дав змогу констатувати, що різнопланові медичні, педагогічні, здоров'язберігальні аспекти такої підготовки були предметом дослідження значної кількості українських і зарубіжних учених; на підставі нормативного аналізу літературних джерел встановлено, що підготовка майбутніх лікарів загальної практики наразі здійснюється на нових концептуальних засадах реформування галузі медицини в рамках компетентнісного підходу, упровадження якого зумовлює необхідність розвитку профілактичного компоненту та технологій діагностико-прогностичної діяльності лікаря, що мають стати підґрунтям для формування здоров'язберігального середовища.

З'ясовано, що поняттєвий конструкт «діагностико-прогностична компетентність» використовується для позначення інтегрованої характеристики якості фахівця медичної галузі у єдності чотирьох провідних аспектів досвіду: 1) досвід діагностувальної та прогностичної діяльності, зафіксований у формі відповідних теоретичних знань; 2) досвід реалізації діагностико-прогностичних способів діяльності у формі вмінь діяти за зразком; 3) досвід творчої діагностико-прогностичної діяльності у формі вмінь приймати ефективні рішення у змінюваних умовах; 4) досвід реалізації професійних позицій у формі особистісних цінностей і орієнтирів. Причому доведено, що більш вираженими ці аспекти є в лікарському (власне медичному) компоненті діяльності, а менше – у профілактичному (здоров'язберігальному) її компоненті, який у контексті функцій лікаря загальної практики як фахівця сімейної медицини сьогодні виходить на перший план, адже передбачає цілеспрямовану виховну роботу із сім'єю як комплекс різнопланових і різновікових взаємодій. Відтак сутнісними ознаками діагностико-прогностичного аспекту компетентності лікаря стають: інтегративний характер, практична зорієнтованість, наявність ціннісно-особистісних характеристик, реалізація функцій – мотиваційно-спонукальної, гностичної, діяльнісної, емоційно-вольової, ціннісно-рефлексивної. Обґрунтовано складники компетентності лікаря: мотиваційний (внутрішня готовність до появи компетентності), когнітивний (володіння діагностувальними і прогностичними знаннями); діяльнісний (сформованість алгоритмів діагностико-прогностичних дій); аксіологічний (освоєння цінностей, ціннісне ставлення до діагностувальної діяльності й особистісного професійного зростання).

Аналіз галузевого стандарту підготовки майбутніх лікарів загальної практики засвідчив, що професійно-орієнтоване фізичне виховання у вищому медичному закладі освіти забезпечується в процесі вивчення дисциплін «Фізичне виховання»,

«Фізичне виховання і здоров'я людини» (елективний курс) та «Фізична реабілітація, спортивна медицина», яку вивчають упродовж трьох років студенти освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр». Професійно-орієнтоване фізичне виховання та спорт можна розглядати як потужний важіль впливу на розвиток профілактичної здоров'язберігальної діяльності лікарів загальної практики та системотвірний чинник формування діагностико-прогностичних аспектів професійної компетентності. З'ясовано, що фізичне виховання у сучасному вищому медичному закладі освіти є не лише засобом зміцнення здоров'я, підвищення розумової та фізичної працездатності студентів, але й своєрідною ознакою готовності майбутнього лікаря до професійної діяльності.

На основі результатів констатувального опитування 121 особи майбутніх лікарів III–V курсів встановлено, що як головний недолік існуючої системи фізичного виховання студенти визначають недостатній зв'язок технологій фізичного виховання і спорту з майбутньою професійною діяльністю, а до позитивів зараховують урахування специфіки майбутньої професійної діяльності в процесі вивчення окремих тем дисципліни «Фізична реабілітація і спортивна медицина».

Стан здоров'я студентів-медиків було оцінено за методикою кількісної експрес-оцінки соматичного здоров'я Г. Апанасенка, за рівнем функціонального стану системи кровообігу та показниками адаптаційного потенціалу людини. Проведене констатувальне вивчення стану соматичного здоров'я студентів встановило загалом низькі показники стану здоров'я, що зумовило дослідницький інтерес до інноваційних підходів до фізичного виховання майбутніх лікарів та формування їхньої компетентності з використання діагностико-прогностичних технологій збереження здоров'я (і власного, і своїх підопічних), напрацьованих у фізичному вихованні та спорті.

Таким чином, аналіз проблеми компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини), проведений у контексті сучасних вимог і викликів до підготовки фахівців у системі вітчизняної та зарубіжної вищої медичної освіти, дав змогу дійти висновку щодо необхідності розроблення моделі формування їхньої компетентності з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності.

У **другому розділі** – *«Модель формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту»* – за допомогою методів прогнозування, моделювання, порівняння, аналізу та синтезу визначено процес формування компетентності фахівців як складну, цілеспрямовану динамічну систему, яка ґрунтується на комплексі ідей і положень відповідних наукових підходів, забезпечує становлення та розвиток компетентного лікаря нової генерації, конкурентоспроможного на ринку медичних і здоров'язберігальних послуг (рис. 1).

Провідні тенденції професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики зумовили наукове обґрунтування й упровадження системи методологічних підходів (компетентнісного, діяльнісно-результативного, системно-інтеграційного, технологічного, особистісного) як комплексу засобів концептуалізації проблеми дослідження. Обґрунтований комплекс наукових підходів дає змогу подолати існуючі суперечності та недоліки методології професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики, зокрема забезпечення рівномірного та якісного розвитку як власне

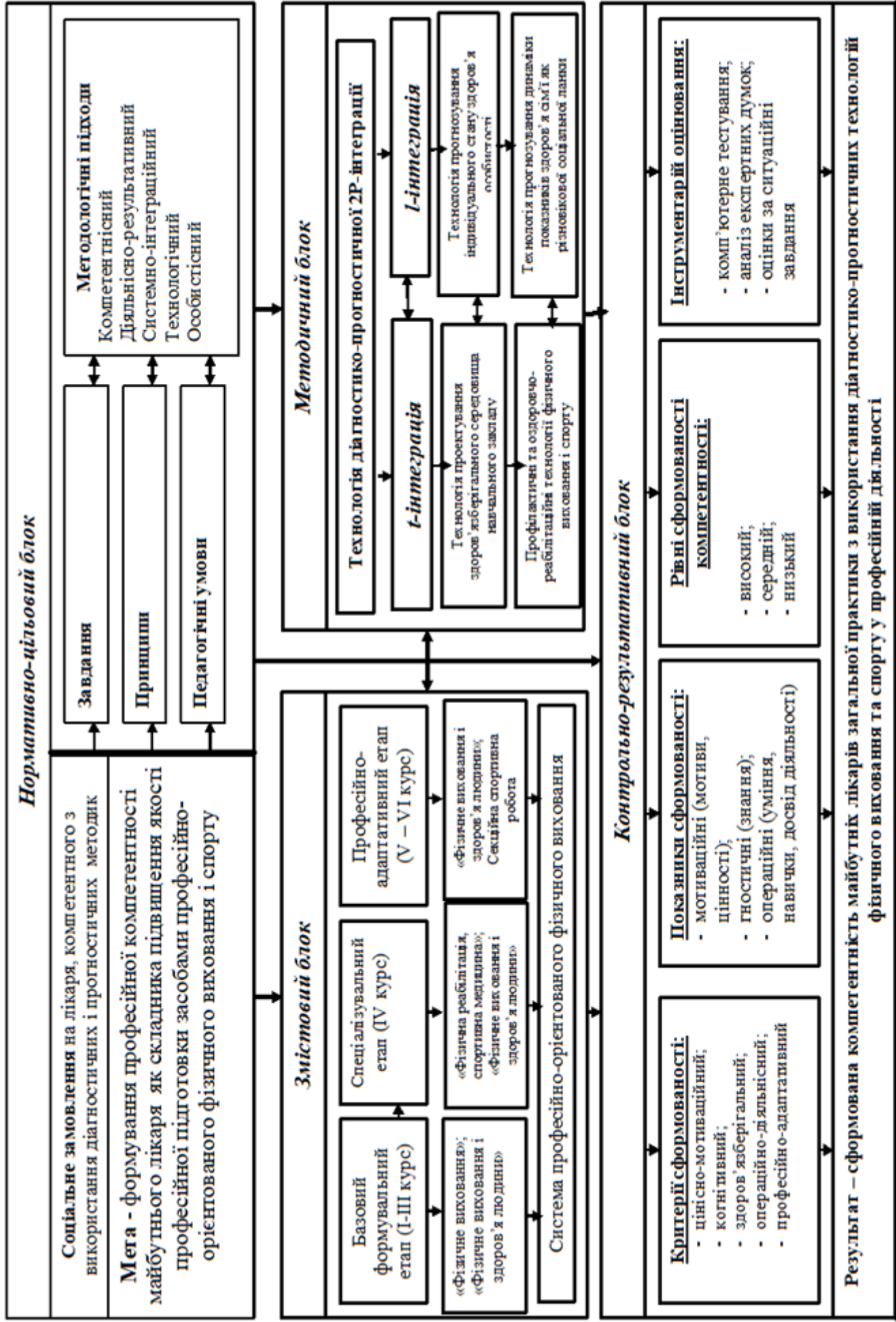

Рис 1. Структура моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності

лікувального, так і профілактичного, здоров'язберігального компонентів фахової компетентності.

Розроблена й обґрунтована на теоретичному рівні модель передбачає синергійне поєднання нормативно-цільового, змістового, технологічного та контрольно-результативного блоків професійної підготовки, які перебувають у динамічній єдності. *Нормативно-цільовий блок* моделі репрезентує мету й кінцевий результат підготовки майбутнього лікаря загальної практики до діагностико-прогностичної діяльності через визначення завдань, принципів, педагогічних умов та провідних наукових підходів цієї підготовки. До педагогічних умов підготовки належать: спрямованість системи фізичного виховання на забезпечення стійкої професійно-орієнтованої мотивації студентів до опанування діагностико-прогностичними знаннями, уміннями, навичками і засвоєння досвіду діагностувальної діяльності; використання в процесі професійної підготовки студентів активних форм, методів та інноваційних засобів, що надають можливість моделювати основні групи діагностико-прогностичних ситуацій; конструювання професійно-орієнтованого освітнього середовища для побудови інтеграційної взаємодії діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання і спорту; поетапна реалізація технологій діагностико-прогностичної діяльності – від алгоритмічних до застосовуваних у нестандартних ситуаціях; формування здоров'язбережувального середовища вищого медичного закладу освіти. *Змістовий блок* відображає поетапну реалізацію інформаційних чинників формування компетентності майбутніх лікарів з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту; він об'єднаний завданнями професійно-орієнтованого фізичного виховання та представлений трьома етапами – базовим формувальним (I–III курси навчання), спеціалізувальним (IV курс навчання) та професійно-адаптивним (V–VI курси навчання). *Методичний блок* змодельовано у вигляді схеми 2Р-інтеграції (дворівнева інтеграція), яка передбачає часову інтеграцію (так звана t-інтеграція, що враховує інтеграційні зв'язки між навчальними предметами різних років та етапів підготовки фахівця) та просторову інтеграцію (I-інтеграція, яка у формуванні професійної компетентності майбутніх лікарів передбачає поєднання базових тем визначених навчальних дисциплін, що мають діагностико-прогностичну спрямованість та розподілені за циклами на дисципліни природничо-наукової підготовки («Анатомія», «Біологічна хімія», «Нормальна фізіологія» тощо), гуманітарної та соціально-економічної підготовки («Психологія», «Фізичне виховання», «Медична психологія» тощо) та професійної і практичної підготовки («Загальна гігієна та екологія людини», «Патологічна фізіологія», «Травматологія та ортопедія» тощо). Передбачено застосування таких технологій: *технологія проектування здоров'язберігального середовища* навчального закладу, що має на меті забезпечення внутрішньої здоров'язберігальної культури майбутніх лікарів та індивідуального стилю здорового способу життя (спрямування інтересу студентів до збереження здоров'я; вироблення індивідуального здорового стилю життя з урахуванням професійної спрямованості та активної життєвої позиції щодо здоров'язбереження; ознайомлення із впливом фізичних вправ на організм та з базовими поняттями здоров'язбереження; формування практичних умінь проведення самостійних занять із фізичного виховання з оздоровчою спрямованістю; вивчення

основ знань щодо корекції постави; дослідження процесів, що відбуваються в організмі пацієнта і частинах його тіла під впливом фізичних навантажень; виховання негативного ставлення до паління, вживання алкоголю, наркотичних і токсичних речовин); *профілактичні та оздоровчо-реабілітаційні технології* фізичного виховання і спорту, які спрямовані на здійснення системи заходів з метою запобігання болю, його припинення або зменшення, відновлення функцій організму, збереження нормального рівня здоров'я, фізичної самостійності й активності, оптимального фізичного стану та самопочуття дітей і дорослих, людей літнього віку з віковими ускладненнями; передбачають впровадження комплексу заходів і рекомендацій, спрямованих на поліпшення діяльності опорно-рухового апарату та організму в цілому, рівноваги, координації, збільшення сили, витривалості м'язів і вправності рухів, збереження існуючих або компенсації порушених чи відсутніх функцій; *технологія прогнозування індивідуального стану здоров'я особистості*, що передбачає комплексне обстеження, тестування, визначення функціонального стану та рівня фізичного розвитку людини, складання (у разі необхідності) індивідуальної програми профілактики або реабілітації; оцінювання результатів і прогноз станів фізичного розвитку та здоров'я в майбутньому; систематичне спостереження за підопічним, здійснення контролю за характером змін, що відбуваються, та запобігання негативним тенденціям подальшого розвитку; *технологія прогнозування динаміки показників здоров'я сім'ї як різновікової соціальної ланки* (розробка й реалізація уявлень про сутність здоров'я; побудова діагностичних моделей і методів його оцінювання; кількісне оцінювання рівня здоров'я практично здорової людини, його прогнозування, характеристики способу та якості життя; створення систем скринінгу й моніторингу стану здоров'я кожного індивіда; формування індивідуальних оздоровчих програм; популяризація стратегій формування мотивації до корекції способу життя кожним індивідом з метою зміцнення здоров'я; первинна та вторинна профілактика захворювань; оцінювання ефективності оздоровчих заходів). *Контрольно-результативний блок* дає змогу оцінити стан професійної компетентності на основі критеріїв (ціннісно-мотиваційного, когнітивного, здоров'язберігального, операційно-діяльнісного, професійно-рефлексивного), відповідних показників і рівнів (високого, середнього, низького) її сформованості.

У третьому розділі – *«Експериментальна перевірка моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій у процесі професійної підготовки»* – проведено характеристику змісту й організації експериментального дослідження, наведено дані аналізу результатів експериментальної роботи.

Критеріальний аналіз даних констатувального експерименту дав змогу встановити, що посередні результати сформованості студенти отримали за ціннісно-мотиваційним і здоров'язберігальним критеріями, найнижчі показники – за когнітивним і професійно-рефлексивним критеріями. За результатами констатувального експерименту шляхом відсіювання найвищих і найнижчих результатів та рівнозначного розподілу досліджуваних студентів визначено контрольну й експериментальну групи, однорідні за початковим рівнем сформованості показників (247 і 248 осіб), у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет»,

Медичному інституті Сумського державного університету, Вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія», Державному вищому навчальному закладі України «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»; було сформовано також експертну групу з 27 викладачів вищих медичних закладів освіти для впровадження в процес підготовки експериментальної моделі та оцінювання її ефективності. Експериментальна перевірка пропонованої моделі проходила трьома етапами, які відповідали визначеним на теоретичному рівні етапам формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики.

Перший (базовий формувальний) етап експерименту мав на меті діагностику рівнів сформованості основних груп показників діагностико-прогностичної компетентності; виявлення проміжного рівня сформованості особистісних цінностей, домінуючих мотивів діяльності, стану медичних, біологічних, здоров'язберігальних знань, умінь, навичок і досвіду як компонентів технологій діагностико-прогностичної діяльності. Результати базового формувального етапу експерименту в експериментальній групі засвідчили найбільше зростання ціннісно-мотиваційних показників сформованості діагностико-прогностичної компетентності (+ 12,3%) завдяки спрямованості навчальних предметів на формування ціннісного ставлення до діагностувальної та прогностичної діяльності; середню динаміку зростання показників здоров'язберігального (+ 11%) й операційно-діяльнісного критеріїв (10,3%), у середніх межах відзначався також приріст показників когнітивного критерію (9,3%); найнижчий приріст на цьому етапі виявлено за показниками професійно-рефлексивного критерію, що пояснено значним насиченням навчального процесу теоретичним матеріалом без зв'язку з практикою майбутньої професії.

Другий (спеціалізувальний) етап формувального експерименту передбачав поглиблення якості діагностико-прогностичних знань і розвиток компетентності їх застосування в процесі навчальних практик; оволодіння основами інтеграції навчального матеріалу та практичного досвіду; уміння здійснювати альтернативний пошук джерел інформації та критично її сприймати й аналізувати. Результати контрольного зрізу в експериментальній групі виявили максимальне зростання показників за когнітивним критерієм (+ 25,7%), стабільний приріст за операційно-діяльнісними (+ 21,7%), здоров'язберігальними й ціннісно-мотиваційними показниками (по + 17,3% відповідно). Таку динаміку забезпечило включення майбутніх лікарів загальної практики до процесу практичної реалізації набутих навичок діагностико-прогностичної діяльності. Низький приріст за професійно-рефлексивними показниками (+ 11,3%) зумовило недостатнє включення майбутніх фахівців в умови, наближені до практики професійної діяльності.

Третій (професійно-адаптивний етап) формувального експерименту містив визначення ступеня оволодіння технологіями оцінювання стану здоров'я людини у процесі практик; дослідження сформованості досвіду використання різноманітних форм і методів діагностико-прогностичної діяльності; оцінювання вмій майбутніх фахівців робити правильні висновки та вносити корективи до процесу здоров'язбереження з урахуванням диференційованих показників. Результати підсумкового контрольного зрізу на професійно-адаптивному етапі виявили найвищий позитивний приріст за

професійно-рефлексивними показниками (+ 24,3%); зростання здоров'язберігальних (+ 8%) і операційно-діяльнісних показників (+ 9,3%); стабільну позитивну динаміку когнітивних показників (+ 6,3%). У контрольній групі констатовано відсутність суттєвих змін у динаміці показників на кожному з етапів експерименту.

Загалом в експериментальній групі виявлено позитивну динаміку всіх груп показників: констатовано зменшення кількості студентів, які виявили низький рівень сформованості визначеної компетентності на 84 особи, що становить 34%; на 39 осіб (16%) в експериментальній групі збільшилася кількість досліджуваних, які виявили середній рівень зазначеної компетентності, водночас відбулося збільшення кількості студентів, що виявили високий (45 осіб, 18%) рівень. Це дало змогу дійти висновку щодо педагогічної доцільності розробленої моделі й науково-методичної системи формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнені результати експериментальної роботи з формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) із застосування діагностико-прогностичних технологій у професійній діяльності

Зміст показників	Рівень сформованості (%)					
	Контрольна група (n – 247)			Експериментальна група (n – 248)		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
1	2	3	4	5	6	7
Ціннісно-мотиваційний критерій						
Сформованість мотивів і потреб, які спонукають майбутнього лікаря до застосування діагностико-прогностичних технологій	40	36	24	13	47	40
Інтенсивність пізнавальних технологій	35	44	21	9	52	39
Спрямованість і сила внутрішніх мотивів	36	37	27	5	57	38
Когнітивний критерій						
Повнота й засвоєння теоретичних діагностико-прогностичних знань, необхідних для професійного розвитку та виконання здоров'язберігальних функцій майбутнього сімейного лікаря	40	46	14	7	59	34
Сформованість професійно-дослідницьких умінь, навичок систематизації й узагальнення результатів індивідуального досвіду діагностико-прогностичної діяльності	43	43	14	9	63	28

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Здоров'язберігальний критерій						
Спрямованість особистості фахівця на створення власного здорового стилю життя та збереження й відновлення здоров'я оточуючих	38	40	22	9	53	38
Володіння технологіями здоров'язбереження та формування здоров'язберігального середовища	37	37	26	6	56	38
Операційно-діяльнісний критерій						
Усвідомленість профілактичної сутності діагностико-прогностичної діяльності	51	32	17	17	51	32
Рациональність та ефективність використаних технологічних засобів	53	31	16	20	49	31
Виконання операцій у нестандартних умовах	49	36	15	18	50	32
Професійно-рефлексивний критерій						
Динаміка розвитку професійної рефлексійності	56	32	12	23	45	32
Здатність до креативного застосування діагностико-прогностичних технологій у професійній діяльності	58	28	14	24	45	31
Здатність до саморозвитку й самоосвіти впродовж періоду досліджень	59	30	11	26	44	30

Достовірність отриманих результатів та правильність сформульованої гіпотези доведено шляхом статистичних розрахунків критеріїв Крамера-Уелча та Вілкоксона-Манна-Уїтні. Результати завершеної дослідно-експериментальної роботи дають змогу стверджувати, що мети дослідження досягнуто, поставлені завдання реалізовано.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності.

1. Теоретичний аналіз проблеми формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій у

педагогічній теорії і практиці засвідчив, що в такому формулюванні проблема не розглядалася, проте окремі приклади її вирішення існують у суміжних галузях. Зокрема, низку досліджень у галузі професійної освіти фахівця медичної галузі та в методиці фізичного виховання присвячено вивченню стану процесу фізичного виховання у вищому медичному навчальному закладі; особливості фізичної підготовки майбутніх лікарів з'ясовано вченими через призму професійно-прикладної фізичної підготовки; розвиток різних видів компетентності фахівців галузі здоров'язбереження (діагностичної, прогностичної, інформаційно-аналітичної та власне діагностико-прогностичної), її відповідних технологій розглядається в працях філософів, педагогів, соціальних педагогів, психологів, фахівців з фізичної культури і спорту. У зарубіжних дослідженнях важлива роль відводиться професійно-релевантним аспектам компетентності лікаря, які тісно пов'язують із діагностико-прогностичними технологіями його діяльності.

Відсутність цілісних системних досліджень з проблеми формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики зумовила необхідність визначення ролі діагностико-прогностичного знання в контексті соціально заданих вимог до підготовки фахівців медичної галузі. Встановлено відповідні складники компетентності лікаря загальної практики: мотиваційний (внутрішня готовність до появи компетентності), когнітивний (володіння діагностичними і прогностичними знаннями); діяльнісний (сформованість способів діагностико-прогностичної діяльності); аксіологічний (освоєння цінностей, ціннісне ставлення до діагностико-прогностичної діяльності й особистісного професійного зростання).

2. Досліджено базові поняттєві конструкти проблеми. Встановлено, що формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності відбувається на основі комплексу наукових підходів: компетентнісного, діяльнісно-результативного, системно-інтеграційного; технологічного та особистісного, які перебувають у синергетичній цілісності. На засадах усвідомлення професійних функцій лікаря загальної практики (сімейної медицини) як поєднання двох компонентів – профілактичного й лікувального – уточнено сутність поняттєвого конструкта «діагностико-прогностична компетентність майбутніх лікарів загальної практики» (з'ясовано низку питань діагностико-прогностичної спрямованості та сукупність повноважень, якими наділений лікар; виокремлено значущі діагностико-прогностичні знання й уміння в контексті технологічних основ відповідної діяльності лікарів у процесі реалізації ними профілактичних професійних функцій). Ознаками діагностико-прогностичної компетентності лікаря, необхідної для застосування технологій фізичного виховання та спорту, визначено її інтегративний характер, практичну спрямованість, наявність ціннісно-особистісних характеристик, зорієнтованість на реалізацію функцій – мотиваційно-спонукальної, гностичної, діяльнісної, емоційно-вольової, ціннісно-рефлексивної – у діяльності лікаря загальної практики (сімейної медицини).

3. Розроблено й експериментально перевірено ефективність моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту в професійній діяльності у динамічній єдності нормативно-цільового, змістового,

методичного та контрольного-результативного блоків професійної підготовки. У структурі нормативно-цільового блоку визначено соціальне замовлення на компетентного фахівця, мету моделі, завдання, принципи, педагогічні умови та наукові підходи. Змістовий блок є системою професійно-орієнтованого фізичного виховання, представленою трьома етапами – базовим формувальним (I–III курси навчання), спеціалізувальним (IV курс навчання) та професійно-адаптивним (V–VI курси навчання) з відповідними навчальними дисциплінами «Фізичне виховання», «Фізичне виховання і здоров'я людини», «Фізична реабілітація, спортивна медицина». Методичний блок представлено на засадах загальної технології діагностико-прогностичної інтеграції, що містить два рівні технологій фізичного виховання і спорту: *t*-інтеграція (технологія проектування здоров'язберігального середовища; профілактичні й оздоровчо-реабілітаційні технології); *l*-інтеграція (технологія прогнозування індивідуального стану здоров'я особистості; технологія прогнозування динаміки показників здоров'я сім'ї як різновікової соціальної ланки). Контрольно-результативний складник дає змогу оцінити стан сформованості діагностичної компетентності на основі критеріїв (цінісно-мотиваційного, когнітивного, здоров'язберігального, операційно-діяльнісного, професійно-адаптивного), показників (мотиваційні – мотиви, цінності; гностичні – знання; операційні – уміння, навички, досвід діяльності); рівнів (високого, середнього, низького) та інструментарію оцінювання (комп'ютерне тестування, аналіз експертних думок, оцінки за ситуаційні задачі).

Структурно-функціональну модель формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності перевірено в освітньому процесі вищих медичних закладів освіти України. Загалом в експериментальній групі виявлено стабільне поетапне зростання всіх груп показників від 17% до 28%, а в контрольній – від 3,5% до 5%, що дало змогу дійти висновку щодо педагогічної доцільності розробленої моделі.

4. Створено навчально-методичний супровід забезпечення процесу формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності: розроблено та впроваджено науково-методичні посібники «Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно-орієнтованого фізичного виховання» та «Медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту у вищому медичному навчальному закладі», які побудовані на інтеграційній платформі та мають професійно-орієнтоване спрямування; запропоновано систему тестів діагностувальних задач і нетрадиційних прогнозувальних ситуацій, пов'язаних зі здоровим способом життя та його профілактикою.

5. Сформульовано методичні рекомендації щодо забезпечення педагогічних умов формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності:

– *організаторам професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини)* – забезпечити матеріально-технічне підґрунтя технологій і засобів організації процесу професійно-орієнтованого фізичного виховання, які впливають на

ефективність здоров'язбереження та формування здорового способу життя студентів; дбати про розвиток професійно-орієнтованого освітнього середовища закладу, яке забезпечує цілісний і неперервний процес формування професійної компетентності майбутніх лікарів за рахунок побудови інтеграційної системи підготовки;

– *викладачам навчальних дисциплін* – дбати про використання у процесі фізичного виховання студентів активних форм, методів та інноваційних засобів, що надають можливість моделювати діагностико-прогностичні професійні ситуації; забезпечити спрямованість системи фізичного виховання на формування у студентів стійкої професійно-орієнтованої мотивації до опанування діагностико-прогностичними знаннями, уміннями, навичками і засвоєння досвіду діагностичної діяльності;

– *студентам медичних ВЗО* – усвідомлювати, що переваги застосування особистісно-орієнтованого навчання (система ідей, поглядів, методичних прийомів, спрямованих на розвиток діагностико-прогностичної компетентності їх як майбутніх лікарів) забезпечать у майбутньому високу якість фахової підготовки і на цій основі конкурентоспроможність на ринку праці; що поетапний розвиток діагностико-прогностичної діяльності від алгоритмічності до застосування у нестандартних ситуаціях сприятиме ефективній реалізації здоров'язберігальних функцій лікаря в майбутньому.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Свого вирішення потребує питання поглиблення зв'язків навчальних дисциплін фізичного професійно-орієнтованого виховання із практичним компонентом діагностико-прогностичної діяльності майбутніх лікарів у процесі запровадження інноваційних комунікаційно-інформаційних технологій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Гавриш А. Аналіз вихідного рівня сформованості діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі фізичного виховання. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 3. С. 34–38.

2. Гавриш А. Модель формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно-орієнтованого фізичного виховання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. № 139. Т. II. С. 291–294.

3. Гавриш А. Обґрунтування педагогічних умов формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно-орієнтованого фізичного виховання. *Наукові праці вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет» Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія»*. 2016. № 1–2 (18–19). Т. II. С. 36–42.

4. Гавриш А., Волошко Б. Професійна спрямованість системи фізичного виховання вищого медичного навчального закладу. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. Полтав. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка*. 2017. № 68. С. 79–85.

5. Гавриш А. Теоретичні аспекти професійно-орієнтованого фізичного виховання у вищому медичному навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2016. № 17. С. 54–58.

6. Гавриш А., Лупало О. Формування духовно-моральних якостей студентів у системі фізичного виховання медичного університету. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт)»*. 2017. № 4 (59). С. 38–41.

7. Гавриш А. Л., Хоменко П. В. Обґрунтування методики формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 3/1. С. 55–60.

Праці, опубліковані в зарубіжних виданнях

8. Gavrish A. L. Professionally oriented physical education in higher medical education institutions. *Nauka I Studia. Pedagogiczne nauki pravo nauk biologicznych medycyna fizyka techniczne nauki*. 2016. № 20 (151). P. 14–19.

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. Гавриш А. Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців медичної галузі. *Фізична культура : теорія і практика: часопис каф. теорії й методики фіз. вих., адаптативної та масової фіз. культури*. Полтава, 2016. Вип. 3. С. 63–66.

10. Гавриш А. Л. Медико-педагогічний контроль як основа збереження здоров'я учнів. *Технології здоров'язбереження в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України: проблеми та перспективи: матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. / за заг. ред. О. О. Момот, Ю. В. Зайцева та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. С. 63–65.*

11. Гавриш А. Л. Професійно-орієнтоване фізичне виховання майбутніх лікарів загальної практики. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (XXII Каришинські читання) (м. Полтава, 21–22 травня 2015 р.)*. Полтава, 2015. С. 39–40.

12. Гавриш А. Л. Специфіка організації фізичного виховання майбутніх фахівців медичної галузі. *Актуальні проблеми сучасної науки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20 травня 2015 р.)*. Полтава : ПІБ МНТУ, 2015. С. 16–18.

13. Гавриш А. Л., Хоменко П. В. Оцінка сучасного стану здоров'я студентів-медиків. *Роль фізичної культури і спорту в становленні та зміцненні генофонду нації: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 11 квітня 2017 р.)*. Полтава : Видавець: Шевченко Р. В., 2017. С. 13–16.

14. Гавриш А. Л. Професійно-орієнтоване освітнє середовище як провідна умова формування діагностико-прогностичної компетентності на заняттях з фізичного виховання. *Історичні, теоретико-методичні, медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 6–7 квітня 2016 р.)*. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. С. 144–146.

15. Гавриш А. Л. Інтеграційна система формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно-орієнтованого фізичного виховання. *Актуальні проблеми розвитку сучасної науки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 18 травня 2017 р.)*. Полтава : ПІБ МНТУ, 2017. С. 66–70.

16. Гавриш А. Л. Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики як педагогічна проблема. *Актуальні проблеми сучасного фізичного виховання і спорту*: матеріали Регіон. наук-практ. конф. (м. Полтава, 12 листопада 2015 р.). Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2015. С. 12–15.

17. Гавриш А. Л. Сучасний тренер в системі студентського спорту. *Актуальні проблеми сучасного фізичного виховання і спорту*: матеріали II Регіон. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 листопада 2016 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. С. 29–32.

Навчально-методичні публікації

18. Гавриш А. Л., Хоменко П. В. Формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно зорієнтованого фізичного виховання: навч. посіб. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, ВДНЗ «УМСА». Полтава : ФОП Болотін, 2016. 140 с.

19. Гавриш А. Л. Медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту у вищому медичному навчальному закладі: навч. посіб. для самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, ВДНЗ «УМСА». Полтава : ФОП Болотін, 2017. 96 с.

АНОТАЦІЯ

Гавриш А. Л. Формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2019.

У дисертації здійснено теоретичний аналіз проблеми формування діагностико-прогностичної компетентності майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини) засобами відповідних технологій фізичного виховання та спорту; досліджено базові поняттєві конструкти і зміст профілактичного компонента професійної підготовки майбутніх лікарів загальної практики (сімейної медицини), визначено роль та місце професійно-орієнтованого фізичного виховання у формуванні компетентності фахівців; розроблено й експериментально перевірено ефективність моделі формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту в професійній діяльності. Створено навчально-методичний супровід забезпечення формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності в процесі професійної підготовки; сформульовано методичні рекомендації щодо забезпечення педагогічних умов формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту.

Ключові слова: майбутній лікар загальної практики (сімейної медицини), професійна підготовка, професійно-орієнтоване фізичне виховання, діагностико-прогностичні технології фізичного виховання і спорту.

АННОТАЦИЯ

Гавриш А. Л. Формирование компетентности будущих врачей общей практики по использованию диагностико-прогностических технологий физического воспитания и спорта в профессиональной деятельности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Классический приватный университет, Запорожье, 2019.

В диссертации осуществлен теоретический анализ проблемы формирования диагностико-прогностической компетентности будущих врачей общей практики (семейной медицины) средствами соответствующих технологий физического воспитания и спорта; исследованы базовые понятийные конструкты и содержание профилактического компонента профессиональной подготовки будущих врачей общей практики (семейной медицины), определена роль и место профессионально-ориентированного физического воспитания в формировании компетентности специалистов; разработана и экспериментально проверена эффективность модели формирования компетентности будущих врачей общей практики по использованию диагностико-прогностических технологий физического воспитания и спорта в профессиональной деятельности. Создано учебно-методическое сопровождение обеспечения формирования компетентности будущих врачей общей практики по использованию диагностико-прогностических технологий физического воспитания и спорта в профессиональной деятельности в процессе профессиональной подготовки; сформулированы методические рекомендации по обеспечению педагогических условий формирования компетентности будущих врачей общей практики по использованию диагностико-прогностических технологий физического воспитания и спорта.

Ключевые слова: будущий врач общей практики (семейной медицины), профессиональная подготовка, профессионально-ориентированное физическое воспитание, диагностико-прогностические технологии физического воспитания и спорта.

SUMMARY

Havrysh A. L. Competence formation of future general practitioners with the use of diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport in professional activities. – On the rights of the manuscript.

Thesis for the degree of a candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.04 – theory and methodics of professional education. – Classical Private University, Zaporizhzhia, 2019.

In the thesis the theoretical analysis of the problem of formation of diagnostic and prognostic competence of future general practitioners (family medicine) with means of the corresponding technologies of physical education and sport is conducted; the basic

conceptual constructs and the content of the preventive component of professional training of future general practitioners (family medicine) were studied; the role and place of professionally oriented physical education in the competence formation of specialists were determined; the effectiveness of the model of competence formation of future general practitioners with the use of diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport in professional activity was developed and experimentally tested. Educational and methodical support for ensuring the competence formation of future general practitioners with the use of diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport in professional activity in the process of professional training was created; methodical recommendations for provision of pedagogical conditions of the competence formation of future general practitioners with the use of diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport were formulated.

In the work for the first time there was developed a model of the competence formation of future general practitioners (family medicine) with the use of diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport in professional activity in the integrity of the normative and target, content, methodical and control and result blocks of professional training, which are in dynamic unity. The essence of the conceptual construct «diagnostic and prognostic competence of future general practitioners» is clarified on the basis of awareness of the professional functions of a general practitioner (family medicine) as a combination of two components – preventive and therapeutic (the range of diagnostic and prognostic orientation issues and the set of powers, which doctor is endowed with as a subject of diagnostic and prognostic activity were revealed; diagnostic and prognostic knowledge were defined in the context of socially prescribed requirements for the specialist in medical industry training and technological bases of such doctors' activity in the process of realization of the preventive component of their profession).

Structural components (motivational, cognitive, activity orientated, axiological), criteria (value-motivational, cognitive, health-protective, operative and activity orientated, professionally-reflexive), indicators and levels (high, average, low) of the competence formation of future general practitioners with the use of diagnostic and prognostic technologies in the process of training are scientifically substantiated.

Diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport, required by the general practitioner in professional activities were improved and adapted to the needs of the work (technology of healthcare environment designing; preventive and health and rehabilitation technologies of physical education and sport; technology of forecasting the individual health of the personality; technology of forecasting the dynamics of indicators of health of the family as a multi-age social element), and the pedagogical conditions of the competence formation of future specialists.

Key words: future general practitioner (family medicine), professional training, professionally oriented physical education, diagnostic and prognostic technologies of physical education and sport.

ГАВРИШ АРТЕМ ЛЕОНІДОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ
ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ВИКОРИСТАННЯ
ДІАГНОСТИКО-ПРОГНОСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Підписано до друку 12.04.2019 р.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Гарнітура Times.

Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Наклад 150 пр. Зам. № 10–19АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008